

rum extra corpus per visum oblata species, ea quoque citra prodigium facta esse non raro suspicamus; quod & in corpora agendi, & elementa subigendi insita sit spiritibus virtus. Profecto si quid erit in ea re prodigii, id planè reputandum est, quod Deus raro ea præstare Angelos permittat; cum interim familiarem & assiduum illam, quam Angeli, & Dæmones in corpora, sensus, phantasiam, atque in cætera, quæ nos circumstant, potestatem exercent, (quamvis nobis aliud intentis & imprudentibus) vix aliquis fuerit, qui inter miracula adscribat. Cum itaque Angeli deducere nos, atque pericula omnia à nobis subducere curaverint; cum pias imagines phantasiæ subjecerint; quemadmodum impiè à Dæmonibus exhibentur; cum motus ab iisdem Dæmonibus pravi in corpore excitantur; cum, inquam, hæc omnia facta novimus, non nisi naturalem Spirituum vim agnoscamus. Difficiliora planè ista non sunt iis, quæ de tentatione Christi in Scriptura narratur. Nos quidem latenti seductore tentamur; Christus sensibili specie coram se Dæmonem vidit: res cæteroque congruit: neque enim quodd nobis invisibilis Dæmon infidetur, minus in nostro corpore humores & phantasiam concitabit.

Explicandum modò, quo fieri possit artificio, ut spiritus à corpore secretus in corpus agat. Cum Dei voluntatem omnium esse rerum naturam supra constituerimus; si quando de motione corporum à Spiritibus, in Scriptura legerimus, Deum id voluisse, ut scilicet Spiritus corpora removeret, inferamus oportet. At enim Spiritum in corpora acturum ad corpora sese applicare necesse est; quod sanè de rebus nullà proportionem conjunctis vix concipimus. Nihil planè in ea re novi, nonne corpori movendo anima adjungitur? Porro anima sanguinem, spiritus animales, totum denique corpus commovere potest; quemadmodum vicissim sanguinis totiusque corporis, atque objectorum sensibilibus excitationibus certæ quædam respondent in anima perceptiones & affectus; doloris videlicet, lætitiæ &c. Quid igitur animæ corpus movere pronumerit; Angelis verò, & Dæmonibus non erit?

Ipsa quidem experientia doceri nos fateor, de mutuo quo Deus animam & corpus vinculo alligari voluit; ut scilicet animæ & corporis affectiones affinitate quadam jungerentur: quam sanè experientiam de Angelis & Dæmonibus nullam habemus. Sed eam, quæ corpus animæ jungit, dependentiam, ipsa Dei voluntate inductam fuisse, hac nobis ratiocinatione innotescit: Nullum corpus & animam naturale vinculum inter se alligare possit, nisi Divinæ voluntati id totum tribuatur; hanc igitur voluntatem intercessisse oportuit. Paria ergo de Angelis, & Dæmonibus philosophari planum est; solo nimirum illa Divinæ voluntatis glutine conjungi potuisse. Conjunguntur autem ipsa? voluit ergo Deus ut jungerentur; ita scilicet ut ad spirituum voluntatem variam

variis corpora motionibus agerentur. Ea est igitur spirituum natura, seu potius hæc est Dei voluntas, quæ totam actionem spirituum in corpora ita constituit, ut naturalis aliquando sit, nec semper prodigium referat.

Quod huic nostræ sententiæ difficultatem aliquam faciat, illud est; nimirum Deum malorum & tentationum, quæ probos viros exercent, authorem futurum: siquidem ille voluntate suâ volenti Dæmoni assequatur. Hanc planè difficultatem anticipationem quadam jam occupavimus; quemadmodum enim Deus malis improborum consiliis pravas in corpore motiones succedere, ipso quidem Deo reapse movente, citra sanctitatis suæ dispendium finit; ita plane de concursu Dei occasione spirituum philosophamur. Deus itaque impium aliquod factum ita causat, ut non in crimine, sed in actione ipsa participet; voluntate etenim crimen concipiente, Deus ejus occasione materiam movet, quemadmodum occasione probi cuiusdam consilii, quod voluntas justorum statuit, aptum ad id motum in corpore excitat; omnia juxta leges firmati inter corpus & animam fœderis. Non est igitur, ut Deus malorum author propterea accusetur.

Majoris momenti aliud contra eandem nostram sententiam obijciunt; nempe inter verum & falsum prodigium ægrè profusus discrimen aliquod, rudiorebus satis exploratum, constitui posse. Fateor quidem ultra vulgare captum rem esse; nec inde tamen sequitur, quod ex prodigiis deducitur argumentum, futile esse & inane; sed illud potius, noscendorum prodigiorum judicium non omnibus vulgò permitti. Facile enim in ea re decipi populum compertum est, ut speciem tantummodò prodigii pro re incautus usurpet.

Prodigia tamen nonnulla suppetunt ad eam aperta & explorata, ut imperitissimi quique de populo tute de illis judicare permittantur. Ita planè cum Moyses elatâ virgâ pelagum pro arbitrio diffudit, restituitque; cum è silice percussâ aquarum venas eduxit, terramque subito hircere absorbendis seditiosis præcepit; cum Jesus Christus Lazarum defunctum quatruiduanum, vivum stare jussit, ipsumque se tandem resuscitavit; nemo sanè in his omnibus miraculum diffitebitur. Nec Philosophum sanè, nec doctum aliquem virum consuluisset oportet, ut hæc in prodigiorum censum referamus. Si verò Moyses & Jesus Christus uno saltem vero prodigio, quod nullâ possit perveracità labefactari, claruerunt; ex illo sanè cæteris omnibus eorum prodigiis minùs apertis & exploratis, ab iisdem Scripturibus relatis, & confirmatis iisdem veritatibus præjudicatum est.

Profecto si vir literarum rudis certos Angelicæ, Dæmoniæ, & Magicæ virtutis limites ignoret, si quousque valeant circulatoris artibus fallaces quidam homines, non satis assequatur; habet tamen persuasum fieri nunquam posse, ut naturalis quicumque agens ipse se revocet ad vitam, solem currentem virtute suâ remoretur, pro-

procellas compestat. Quando enim cætera omnia spirituum ignorarem, hæc tamen facultatem eorum superare planè non dubito: ut enim corpora materiam subigant, ut rerum non leves mutationes inducant, tempore opus & apparatus; certæ motus leges observandæ, eaque omnia negligere solius est agentis summi, cui prodigia disto citius obsequuntur. Duo hæc sedulo distinguenda sunt: Rudiores æquè ac literati viri leges naturæ omnes non callent; Simples pariter ac docti rem aliquam naturæ vires transcendere planè ignorare non possunt. Quid ego non valeam, novi equidem; quousque suppetant vires, ignorem; non enim sum adeo hebes crassusque, quin noverim sagittam, valido excussam nervo, nunquam posse me currendo pertingere; quanquam quid valeam in cursu, nunquam habuerim exploratum.

Est etiam, cum de prodigiis agitur, inter varios hominum gradus sedulo distinguendum. Vir enim à Religione Christiana alienus, proposita sibi doctrinæ, quam prodigia confirmant, acquiescere tunc cogitur, si nihil & in doctrina luminis naturæ repugnans, & in prodigiis fictum ac suspiciosum offenderit. Cui si fortè jam credenti, secundus alius miraculorum patratore superveniens, priorem illam doctrinam novâ alterâ & oppositâ convellat, judicium ille suspendens, in examen utramque revocabit. Hæc Paganus; Christianus verò, jam instructus, si fortè prodigia patranter duos inter se oppositos offenderit, sedulo confert. 1. uter ab Ecclesia probetur; 2. uter majoribus signis commendetur; 3. uter saniora & sinceriora præferat; statimque eo rejecto, cui Ecclesia & Jesu Christi doctrina repugnat, alteri sibi adherendum judicabit.

At enim ratiocinationis quodam circulo eâ in re utimur. Dum enim certa aliqua nota veris sincerisque prodigiis distinguendis exigitur, statim ea esse sincera statimur, quæ veram sinceramque doctrinam confirmant. Si quis autem momenta quæserit veræ doctrinæ inter duos illos Religionum oppositarum assertores, statim miracula promuntur, quorum indicio alter alteri præferendus sit; si verò signis claruerit uterque, Ecclesiæ judicio standum est; & si vicissim inter duas oppositas Ecclesias ambigamus, factò iterum ad prodigia recursum, ea dicitur præferenda, quam doctrina & prodigia commendat. En circulus.

Verum hæc reponimus, totius nostræ ratiocinationis fundamentum in eo positum esse, quod Deus, summa illa & inconcussa veritas, neque fallere unquam, neque deceptores & mendaciam, prodigiorum suorum autoritate confirmare, sicut neque promissam semel Ecclesiæ suæ infalibilitatem negare vel semel potest. His certò positis, quippe quæ in ipsa Divinæ naturæ ideâ continentur, illud statim restâ consecutione deducitur, inter varia & opposita prodigia sive ad examen doctrinæ sive ad Ecclesiæ autoritatem recurrendum esse, cum vel Deus fallere un-

quam non possit; vel Ecclesiæ judicium aliter habendum non sit, quam S. Spiritus judicantis oraculum. Ecclesia igitur promissionibus Jesu Christi unicè nititur, undè & prodigia pariter & doctrina petuntur; ex quo nexus quidam & catena argumentorum sibi innexorum, & invicti roboris deducitur.

Magos, Pseudo-Prophetas, Antichristum miris quibusdam & in speciem prodigia Jesu Christi & Apostolorum referentibus signis clarere posse, nullus dubito; Magos verò, aliosque similes farina, tantam miraculorum frequentiam, longâ ferie continuatam, totque circumstantiis distinctam jactasse unquam, non credimus. Frustra apud illos parem quæras in prodigiis autoritatem, & celeritatem; frustra patrandorum miraculorum prædictiones. An illi cœpta prodigia pro arbitrio abruperunt unquam? an signam adjumentum doctrinæ, Divinitus datæ, atque veritatis, ad everfionem idololatriæ, superstitionis, mendacii, ad gloriam Dei promovendam vocarunt?

Numinum Paganorum miracula veris Jesu Christi prodigiis olim Celsus opponebat (7); cui reponens Origenes, quid inter Christi moralem solidamque doctrinam, & impias atque absurdas Numinum superstitiones intersit, planè depingit. Quis, inquit, morum correctionem præstigiis accepto retulerit? Cui bono prodigia sua Dæmon, moribus hominum corrigendis, impendisset? Arnobius Paganos provocat, ut paria Deorum prodigia proferant, qualia à Jesu Christo, solo prolato verbo, vel nutu patrata constanti fama ferebantur. Longâ atque perenni miraculorum ferie ne mortales fallantur unquam, Divina Providentia intercedet; quæ quidem de mortalibus bonæ fidei maxime valent, non de illis, quibus veritatis contemptus & errandi studiosa voluntas tenebras offundunt.

Magi Pharaonis virgas quidem in angues transmutarunt, quod sanè prodigii speciem aliquam præferbat; sed statim Deus immisâ in angues Mosaicâ virgâ & vorari illos, & fraudem indicari voluit. Cum verò Mosaicum prodigium æmulaturi Magi illi sciniphes educere conarentur, re frustra tentatâ, tandem Divinâ virtute valere Moysen professi sunt. Quid quodd ulcerum plaga in Ægyptios sæviens, nec Magis pepercit? Quod nihil illi incommodi Israelitis inferre unquam valuerunt, qui etiam inter tot mala, per Ægyptum grassantia, aliâ semper pace fruebantur?

Conferat planè, si quis velit, Jesu Christi, Moysis, & Apostolorum, cum prodigiis Magorum Pharaonis, Apollonii Thyane, & Numinum Paganorum; immanè quantum discrepent inter se illa omnia intelliget. Factum ne unquam à Dæmone legimus, ut annium cursum suspenderet, pelagum diffunderet, amaricantes corrigeret aquas, potabilesque educeret è silice, futura è plurium causarum concursu dependentia diù antea prædiceret, defun-

1 Orig. con.
Cels. l. 1. circa
fin. l. 2. pag. 39.
&c. & l. 3. pag.
126. &c.

ctos,

Quos post plures sepulturae dies revocaret ad vitam? An de Magis vulgatum est unquam, quod stratis in undis graderentur, caecos illuminarent, gibbos, mutosque à primis crepundiis solo nutu restituerent? Ea verò, quaecumque fuerint, Magorum atque Idolorum prodigia quis retulit? Integram ne fide viri, coevi, testes oculati, qui earum rerum veritatem sanguine & vitâ testati sunt?

Tota Dæmonis vis in obsidendis divexandisque corporibus, morbis incutiendis, probis viris tentandis impenditur. Christo videndum se praebeat, quod scilicet ab illo imprudente & incauto cultum extorqueret. Potestatem suam ad malum tantummodo injuriamque inferendam habet expeditam; nunquam non mendacii, superstitionis, & impietatis patrem se probans. Sermones cum Eva miscet; cui bono, nisi ut dictis illa Dei perverciacius obstitat? Vim omnem suam in Jobum exerit; quod scilicet de firmissima patientiae arce in barathrum desperationis miserum deturbet. In impietatem tandem atque calamitatem redigendis hominibus, potentiae suae nervos omnes Dæmon ejusque ministri intendunt.

Angeli itaque tenebrarum pro libito in Angelos sese lucis transformant; Beelzebub malis depellendis spiritibus interdum laboret; Pseudo-prophetae sub dolosis prodigiorum mucipulis vel electis ipsis moliantur insidias; semper tamen veritatis à mendacio discernendae ratio erit explorata: gesta ipsa filiorum mundi & tenebrarum, dogmata, doctrina, fides faciem praeserent, ne errare contingat. Rudiores quique ex Fidelibus, judicio atque sanctionibus Ecclesiae, ut par est, inhaerentes, à fidorum prodigiorum dolis minime sibi timebunt. Ecclesiae est enim de missione atque bonorum malorumque Apostolorum meritis judicium. Simonem damnat? prodigiis licet supra fidem coruscanti, Coeli alta petenti, anathema continuo dicimus. Miracula doctrinam, & doctrina miracula fulcit; mutuo illa sibi juncta atque compacta in unum coalescunt. Quare populo judicium, quemadmodum de doctrina, ita de prodigiis interdicitur; utrumque enim amplexa eorum fides, & doctrinae, quam miracula fulciunt, & miraculis, quibus subnexa doctrina, caeco illos obsequio colla submittere jubet. Deducunt à miraculis, Ecclesiae judicio probatis, argumentum, firmum semper quâ rudioribus, quâ doctis Fidelibus ratumque manet; utriusque enim in prodigiis Divinae potentiae, atque auctoritatis Ecclesiae, miracula probantis, non obscurum characterem agnoscimus, atque suspicimus.

Veri itaque miraculi characteres sunt. 1. vires agentis omnes naturales notas (s), ignoratasque excedat. 2. ad Deum & Jesum Christum dirigat. 3. ne quid in veram doctrinam, pietatem, & Ecclesiam, labis admittat. Rectam hanc miraculorum ideam habuisse Pharisei, Jesu Christi aetate, videntur; ex qua scilicet illi argumentum in eundem Jesum Christum pre-

s Vide Penfées de Pascal, art. des Miracles.

tendentes, omnes ab illo & doctrinae & morum characteres abesse contendebant. Legem illi eâ occasione proferentes in medium, cautum Judæis dicebant, ne prodigiorum fulgore perstricti, doctrinam contra Legem aliquam subrepere paterentur; omnia quin potius Sacerdotum judicio, de Prophetis decernentium, fore reservanda. Singula autem hæc in Christum urgebant; eum Legis prævaricatorem, damnatam jam Sacerdotum judicio doctrinam spargentem arguebant. Quid igitur Jesu Christo absolvendo apud populum supererat? Quis è populo jure meritoque ab ejus consuetudine non se continuisset? Nec tamen Jesus immunes à culpa Judæos, doctrinam suam non recipientes, pronunciat; ait enim: *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent (t)*. Erat igitur cur ex miraculis doctrinae argumentum caperent; nec Judæi immunes erant à culpa, si tantâ miraculorum gloria coruscantem Christum non agnoscerent. Recta planè Nicodemus philosophatus est, illis ad Christum verbis [*]: *Scimus quod à Deo venisti Magister; nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis; nisi fuerit Deus cum eo*.

Nec planè aliud querendum est nobis argumentum, ut aliquis à Deo missus demonstraretur, si certis miraculorum signis claruerit; ipsis enim impressis à Deo & veritate characteribus distinguitur a dædè, ut quamvis suspectam doctrinam ferere videatur, (quam de Christo suspensionem facile Nicodemus admittere poterat, quippe qui Phariseorum traditiones credebatur evertere) omnes tamen dubitationum tenebras, nitens miraculorum fulgor depellit; neque enim Deus in errorem unquam inducere credendus est. Induxisse autem in errorem oporteret, si corruptæ doctrinae disseminatoribus prodigia fervirent; nisi tamen ea esset doctrina, quæ ipsa se falsitatis apertissime argueret; vel saltem ab alio, clarioribus patris prodigiis, non argueretur. Quid enim alioqui in Ecclesia constaret? Si nimirum Ariani, Scripturas prætendentes, dogmatum suorum stipendiaria haberent prodigia; eaque vicissim prodigia nulla fuissent apud Catholicos, iisdem alioqui Scripturis inhaerentes; tum sanè prodigiis inspectis ad pravam Arrianorum doctrinam vel inviti pertraheremur. Hanc igitur invdiam, deducendi scilicet in errorem mortales, subiisset Deus (quod planè ab illo, sanctitatis & justitiae normâ, alienum est) si id unquam committeret, ut in incipiti atque obscurâ questione miracula in deteriorem partem judicii lancem inclinarent. Si verò utrumque miracula pugnent; tunc ad regulas supra à nobis præscriptas foret recurrendum; nempè ad examen doctrinae, ad miraculorum characterem; spectandi mores illius, qui prodigiis claret; consulenda Ecclesiae auctoritas, & preces in primis adhibenda; ut ab omni præsumptione, atque immodico votorum actu libera mens, errorem facile à veritate discernat.

Sin,

u Contra Mat-
cion. l. 3.

Singulare etiam aliquid in hoc argumento observat Tertullianus [u]. Deducunt à prodigiis argumentum, ait, extenuasse Dei Filius visus est, cum illam veritatis dotem etiam mendacio, & Pseudo-Prophetis communem fieri permisit: *Temerariam signorum fidem ostendit, ut etiam apud Pseudo-Christos facillimorum*. Quæ cum ita sint, addit Tertullianus, undenam Christus auctoritatem prodigio vindicat, ejusque recipiendum præcipit testimonium, ab eodem interim privilegio tratata à Pseudo-Prophetis miracula excludens? undenam, inquam, nisi quod cum primus ipse venisset, verique miraculi characteres omnes explicasset, ipse sibi fidem conciliavit, atque sibi cordium dominium asseruit? Quemadmodum, enim primus ad balnea ingrediens, vacuum tenens sedem, ocellus foribus, locum occupat solus; ita pariter Jesus Christus fidem occupavit, posteris quibusque præcipuit; putata venturos Pseudo-Christos prædicens, atque depingens, fidem illis omnem abrogavit.

Donatistis Pontii cujusdam miraculum jactitantibus, factamque divinitus vocem Donato, dum preces funderet, narrantibus, S. Augustinus hæc reponit (x): 1. hæreticos semetipsos decepsisse, fabellis fidem addicentes; quibus fin minus ipsi crederent, illud saltem commississe, ut nos eadem imponendo deciperent. 2. Esto, ait, miracula penes Donatistas fuerint; charitas tamen hæreticis deest, sine qua fides vel ipsos montes transferens, nihil est. Charitas autem nulla est, ubi unitas scinditur. 3. *Contra istos mirabilioris cautum me fecit Deus meus, dicens: In novissimis diebus exsurgent Pseudo-Prophetae, fa-*

x In Joann.
evang. l. 3.

cientes signa, & portenta, ut in errorem inducant, si fieri potest, etiam electos. Miles, qui castra deseruit, rudioribus agricolis terrorem potest inducere; qui verò agere fidentius volunt, observant diligenter, num castra & socios miles ille sequatur, num militari ille privilegio fruatur adhuc. Si enim à reliquo militum corpore avulsus, nihil sibi de sociis promittere possit, minas in cassum intorquet. Eandem comparisonem in medium adducit alibi etiam Augustinus (y); cum Magorum, & Sanctorum miracula ex fine ab utrisque intento, & patratorum miraculorum auctoritate distinguit. Magi enim gloriam sibi, Sancti verò Deo tantummodo procurant; illi certâ quadam angustis limitibus præscriptâ virtute utuntur; Sanctis verò publica collata facultas ex Cæli terræque Domino derivata conceditur.

Latius hucusque de veris, falsisque prodigiis deducta in summam redigentes, asserimus, 1. Patratorum miraculorum auctoritatem penes Deum unice manere; quippe qui contra præscriptas, atque vulgares naturæ regulas manum suam, quæ cuncta dirigit, pro arbitrio retrahere unum possit. 2. Hominibus, Angelis, malisque spiritibus idem aliquando permitti, Deo ita disponente, ut creaturis suis justitiæ ac misericordiæ suæ ministris utatur. 3. Spiritus à corpore liberos, in corpora naturaliter agere posse. 4. Prodigia illa de Magis Pharaonis relata, mera Dæmonis præstigia reputanda. 5. Veris miraculis auctoritatem externam conciliari tum à populo, tum à doctrina, moribusque illius cui referuntur accepta, ac tandem ab Ecclesiae approbantis auctoritate.

y Lib. 83. 99. q. 79. art. 4. Item. ferm. 90. & Chrysol. in Matth. 22. & alios PP. in eundem locum.

DISSERTATIO DE TRANSFRETATIONE ERYTHRÆI Per Hebræos.

Inter ea quæ in Sacris Scripturis referuntur prodigia, plura sunt, quorum magnum adeo ad Religionem momentum est, ut illis à licentiosorum cavillis, falsis impetitorum hypothesibus, vanisque ratiocinationibus incredulorum liberandis, nunquam satis laboraretur. In horum planè censum transitus maris Rubri habendus est; cujus Scriptores Sacri memoriam non semel Hebræis refricandam censuerunt; quippe, quod pro veritate Religionis, atque potentiae Numinis monumentum esset inconcussum. Nullum sanè lapidem non movit Spiritus mendacii, ut omnino ætate tenebras apertissimæ luci offunderet; sive insinuans, ut miraculi vis ad naturæ leges reducitur, ab impiis eludere-

tur; sive fabellis aliquibus anilibus veritati admixtis, eò superstitionis quidam adducerentur, ut specie Religionis prodigii auctoritatem & veritatem imminerent. Utrique planè veritati opponuntur; quæ scilicet veritas ingenio nitore contenta à fucis omnibus abhorret, tenebrasque depellit. Nos igitur nudam prodigii veritatem aperiemus, dicta in adversum omnia simul refutare conati.

Transfretati Erythræi memoria non apud Hebræos Sacrosque eorum Libros tantum, sed apud prophanos quoque, ipsosque Populi adversarios mansit. Diodorus Siculus (a) de Ichthyophagis circa extremam occidentalemque oram Maris Rubri incolentibus, refert receptum apud illos ferri, pelagum immodici cujusdam æstus impetu

a Bibl. l. 3. c. 3.

H in

Dissert. Calmet. Tom. I.